

Voorlopige agenda van de commissie Beheer en Verkeer van 1 juli 2009

Hierbij wordt u uitgenodigd voor de openbare vergadering van de commissie Beheer en Verkeer

Datum: woensdag 1 juli 2009
Aanvang: 16:30 uur
Locatie: Oude raadszaal
Voorzitter: de heer H. van der Heijdt
Griffier: mevrouw F. Hijlkema

Opening

- A1. Mededelingen voorzitter/portefeuillehouders
- A2. Vaststelling agenda
[Agenda raadscom. Beheer en Verkeer 1 juli 2009](#) (pdf)
- A3. Lange-termijnagenda en lijst van moties en toezeggingen
- A4. Conformstukken
[Raadsvoorstel - ARCG jaarrekening 2008 en ontwerp-begroting 2010](#) (pdf)
[Raadsvoorstel - Reconstructie kruispunt Regattaweg/Damsterdiep](#) (pdf)
- A5. Rondvraag
- B1. Zuidelijke ringweg
- B2. Parkeren in Stad; duurzaam bereikbaar! Parkeerbeleid Gemeente Groningen 2010-2020
- B3. Raadsvoorstel: Doelsoorten stedelijk gebied
[Raadsvoorstel - Doelsoorten stedelijk gebied](#) (pdf)
- B4. Collegebrief d.d. 3 juni 2009: Gunning Openbaar Vervoer (op verzoek van GL)
- C1. Ingekomen stukken en stukken ter kennisname
- C2. Vaststelling verslag vergadering raadscommissie Beheer en Verkeer d.d. 13 mei en 3 juni 2009

Agenda raadsce. Beheer en Verkeer 1 juli 2009

RAADSCOMMISSIE BEHEER EN VERKEER

Concept-agenda: B&V nr. 09/08
Datum: woensdag 1 juli 2009
Tijd: 16.30 – 19.00 uur
Plaats: Oude raadzaal
Voorzitter: dhr. H. van der Heijdt
Commissiegriffier: mw. F. Hijlkema ☎ 367 7689
E-mail: f.hijlkema@griffie.groningen.nl

AGENDA

A. ALGEMEEN DEEL

- A.1. Mededelingen voorzitter/portefeuillehouders
- A.2. Vaststelling agenda
- A.3. Lange-termijnagenda en lijst van moties en toezeggingen
- A.4. Conformstukken:
  - *Raadsvoorstel:* ARCG jaarrekening 2008 en ontwerp-begroting 2010
  - *Raadsvoorstel:* Reconstructie kruispunt Regattaweg/Damster-diep
  -
- A.5. Rondvraag

B. INHOUDELIJK DEEL

- B.1. Zuidelijke ringweg
Voor dit agendapunt zijn (nog) geen stukken beschikbaar
- B.2. Parkeren in Stad; duurzaam bereikbaar!
Parkeerbeleid Gemeente Groningen 2010-2020
- B.3. *Raadsvoorstel:* Doelsoorten stedelijk gebied
- B.4. *Collegebrief d.d. 3 juni 2009:* Gunning Openbaar Vervoer (op verzoek van GL)

C. HUISHOUDELIJK DEEL

- C.1. Ingekomen stukken en stukken ter kennisname
- C.2. Vaststelling verslag vergadering raadscommissie Beheer en Verkeer d.d. 13 mei en 3 juni 2009

Bij commissievergaderingen kunt u gebruik maken van het *spreekrecht* bij de inhoudelijke agendapunten en de rondvraag. U krijgt dan drie minuten de gelegenheid de commissieleden te vertellen hoe u over een onderwerp denkt. Voor aanmelding en informatie kunt u terecht bij de commissiegriffier. De agenda's zijn onder voorbehoud. De definitieve agenda's worden in de vergadering vastgesteld.

Raadsvoorstel - ARCG jaarrekening 2008 en ontwerp-begroting 2010

RAADSVOORSTEL:

2008-2009

Ons kenmerk: MD 09.1920837

Registratienummer : GR 09.

Ingekomen op :

Onderwerp: ARCG jaarrekening 2008 en ontwerp-begroting 2010

Groningen,

Aan de raad,

Het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling "Afvalbeheer Regio Centraal Groningen" (ARCG) zendt, conform artikel 26 van de gemeenschappelijke regeling, de ontwerp-begroting 2010, die u als bijlage aantreft, toe aan de raden van de deelnemende gemeenten. Deze begroting is in de vergadering van het dagelijks bestuur van 14 mei 2009 besproken.

De definitief vastgestelde begroting dient voor 15 juli 2009 aan Gedeputeerde Staten te worden aangeboden. Wij willen deze datum niet overschrijden en hanteren daarom de volgende procedure:

- vaststelling van de ontwerp-begroting in de bestuursvergadering (14 mei 2009);
- toezending aan de raden (via de colleges van B&W) met de mogelijkheid tot inbrenging van zienswijzen;
- vaststelling van de definitieve begroting in de bestuursvergadering (23 juni 2009);
- verzending aan Gedeputeerde Staten (voor 15 juli 2009).

De termijn tussen ontwerp en definitieve begrotingsvaststelling door het bestuur is zes weken. Vaak is het niet mogelijk om in die korte tijd de ontwerp-begroting bij alle gemeenteraden aan te bieden. Zienswijzen die wij ontvangen na vaststelling van de definitieve begroting en die naar het oordeel van het bestuur tot aanpassing van de begroting zouden moeten leiden, worden met een begrotingswijziging doorgevoerd.

Met de huidige procedure menen wij tegemoet te komen aan de eisen van Gedeputeerde Staten en de mogelijkheid tot inbreng van de gemeenteraden.

De eveneens bijgevoegde jaarrekening 2008 van de gemeenschappelijke regeling is door het bestuur vastgesteld in de vergadering van 19 maart 2009. Overeenkomstig artikel 27 wordt de jaarrekening ter kennisneming aan de raden van de deelnemende gemeenten toegezonden.

Raadsvoorstel - ARCG jaarrekening 2008 en ontwerp-begroting 2010

2

Toelichting.

Jaarrekening 2008.

Het jaar 2008 heeft, evenals 2007, vooral in het teken gestaan van overleg over de eindafdek Woldjerspoor, de financiële zekerstelling van Stainkoel'n en Grontmij voor de eindafdek van Stainkoel'n II, het opstalrecht van Essent voor de verwerking- en de vergistingsinstallatie en de afvalwaterlozing op het riool.

De overeenkomst met Stainkoel'n B.V. over de kosten voor de eindafdek is getekend en de afspraken over de financiële zekerstelling zijn vastgelegd in een pandakte en een hoofdelijkheidsverklaring van Grontmij B.V. en Grontmij Holding B.V. De totale kosten zijn in deze jaarrekening opgenomen. Voor het opstalrecht worden in 2009 de laatste puntjes op de i gezet. Dit geldt tevens voor de afvalwaterlozing. De lopende procedures over de belasting op milieugrondslag (BOM) zijn afgerond, met helaas een negatieve uitspraak voor de ARCG. De BOM is in 2008 betaald. Hiervoor was een bedrag gereserveerd in de algemene reserve.

De landelijke afspraken over recycling van kunststof verpakkingen hebben geleid tot een verzoek van de ARCG aan Essent-Milieu om een aantal praktijkproeven te doen met afscheiding van kunststof verpakkingen. Deze waren succesvol en in mei 2009 zal de ombouw in de fabriek gereed zijn. Een groot aantal gemeenten in de provincie Groningen doen mee aan deze nascheiding.

De jaarrekening is na resultaatbepaling en -bestemming afgesloten met een voordelig resultaat van € 184.000,-- dat aan de algemene reserve zal worden toegevoegd.

Evenals bij voorgaande jaarrekeningen heeft de accountant een goedkeurende verklaring afgegeven voor zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid.

Begroting 2010.

Het tarief voor de verwerking van huishoudelijk afval wordt verhoogd met 1,8% van € 134,96 naar € 137,39. Het GFT-tarief, dat als gevolg van een succesvolle Europese aanbesteding in 2008 werd verlaagd van € 79,31 naar € 52,26 stijgt met slechts 20 cent. In de overeenkomst is vastgelegd dat de overeengekomen prijs vast staat tot en met 31 december 2010. De verhoging is alleen voor de transportkosten.

De risico's van voorgaande jaren zijn in 2008 geregeld door vastlegging in contracten of financiële zekerstelling of door betaling. Hiermee is deze begroting voor het eerst sinds een groot aantal jaren een begroting waarin geen grote risico's meer worden onderkend. Dit is bevestigd door een risico-analyse die is uitgevoerd door de accountant. Naar aanleiding hiervan heeft het bestuur besloten tot de opbouw van een algemene reserve van € 350.000,--, te realiseren in 2013. In deze begroting is hiermee rekening gehouden.

De liquiditeitspositie van de ARCG is verslechterd door de betaling van de BOM en de kosten voor de eindafdek. In overleg met Concern Treasury van de gemeente Groningen zal het bestuur worden geadviseerd over de te nemen maatregelen. In deze begroting is rekening gehouden met de rentekosten.

4

Raadsvoorstel - ARCG jaarrekening 2008 en ontwerp-begroting 2010

3

Alles overziend zijn wij van mening dat de jaarrekening en de begroting voor kennisgeving kunnen worden aangenomen en geen aanleiding geven voor afwijkende zienswijzen.

Gelet op het vorenstaande stellen wij u voor te besluiten:
kennis te nemen van de jaarrekening 2008 en de ontwerp-begroting 2010 van de gemeenschappelijke regeling Afvalbeheer Regio Centraal Groningen (ARCG).

Burgemeester en wethouders
van Groningen,

de burgemeester,

de secretaris,

Jacq. Wallage.

H.P. Bakker.

Raadsvoorstel - Reconstructie kruispunt Regattaweg/Damsterdiep

RAADSVOORSTEL:

2008-2009

Ons kenmerk: RO 09.1895974

Registratienummer : GR 09.

Ingekomen op :

Onderwerp: Reconstructie kruispunt Regattaweg/Damsterdiep

Groningen,

Aan de raad,

Op 31 oktober 2007 is een motie aangenomen waarin uw raad het college verzoekt te komen met een uitgewerkt plan voor een goede en veilige verkeersafwikkeling op het kruispunt Regattaweg/Pop Dijkemaweg, waarbij met name aandacht wordt besteed aan de veiligheid van de voetganger, de circulatie van het verkeer via de Koningsweg, de rol van de Klapbrug en de visie voor de toekomst van de Pop Dijkemaweg. Als antwoord op die motie reiken wij bijgevoegd ontwerp aan.

Situatie nu: beschrijving van het huidige kruispunt en de daarbij horende problematiek.

Het kruispunt Regattaweg/Pop Dijkemaweg/Rijksweg (N360) is gelegen in het oosten van de stad Groningen, nabij het kruispunt van het Van Starckenborghkanaal – Eemskanaal en de Oostersluis.

Het kruispunt, dat voorzien is van een verkeersregelininstallatie, ontsluit Ulgersmaborg en Oosterhoogebrug. De Rijksweg wordt in westelijke richting voortgezet als het Damsterdiep die daarmee een snelle verbinding met de Groninger binnenstad vormt. In oostelijke richting sluit de Rijksweg aan op de Beneluxweg (de Oostelijke Ringweg) en vormt daarmee een snelle ontsluiting naar andere bestemmingen. De Regattaweg vormt de verbinding richting Oosterhoogebrug en de Pop Dijkemaweg heeft een ontsluitende functie voor Ulgersmaborg. De intensiteit is zo'n 17.000 voertuigen per etmaal (alle richtingen bij elkaar opgeteld).

Het huidige ontwerp is afgestemd op de specifieke (ontsluitende) functies van de aansluitende wegen. Hoewel de verkeersregeling daarbij naar verwachting functioneert, zijn er diverse klachten over het huidige ontwerp en verkeersregeling bekend:

- de wachttijden voor fietsers en voetgangers worden als te lang ervaren;
- voetgangers vinden de groentijd te kort en daarmee gevaarlijk;
- gebrek aan uniformiteit: fietsers krijgen niet gelijktijdig groen terwijl dat elders wel zo is;
- het vrachtverkeer over de Klapbrug (Regattaweg) wordt als hinderlijk en gevaarlijk ervaren;

Raadsvoorstel - Reconstructie kruispunt Regattaweg/Damsterdiep

2

- het kruispunt wordt over het algemeen als gevaarlijk ervaren, zonder dat daar specifieke oorzaken voor zijn aan te wijzen (de subjectieve verkeersonveiligheid).

De huidige situatie

Situatie gewenst: de kernvraag en het gewenste resultaat.

Over een periode van drie jaar zijn er 12 ongevallen geweest, waarvan 1 ongeval met letsel en 11 ongevallen met uitsluitend materiële schade. Bij 4 ongevallen zijn (brom/snor) fietsers betrokken. Bij de overige 8 ongevallen is uitsluitend gemotoriseerd verkeer betrokken (auto en bus). In geen enkel ongeval zijn voetgangers betrokken. De 12 ongevallen zijn grofweg te verdelen in voorrangsongevallen en ongevallen door onvoldoende afstand houden en houden verband met menselijke (inschattings)fouten. Geen van de ongevallen is toe te schrijven aan het ontwerp van het kruispunt zelf.

Op basis van deze ongevallenanalyse en de daarvoor geldende criteria kan worden gesteld, dat het kruispunt niet als gevaarlijk moet worden aangemerkt.

De kernvraag is daarmee of de huidige ontwerp en -verkeersregeling op basis van de autonome groei van het verkeer en rekening houdend met het extra verkeer als gevolg van de toekomstige ontwikkelingen in de directe of nabije omgeving, aanpassing behoeft. Het antwoord daarop is gegeven in een studie die in 2003 heeft plaatsgevonden in het kader van het stedenbouwkundige plan voor de Tasmantoren. Dit onderzoek geeft aan dat er geen direct ingrijpen nodig is. Anderzijds blijkt uit hetzelfde onderzoek dat de verkeersregeling slimmer kan. Door de verkeersregeling slimmer en efficiënter te regelen kan de cyclustijd van de VRI worden teruggebracht van 90 naar 58 seconden. Dat betekent dat daarmee de capaciteit van het kruispunt

Raadsvoorstel - Reconstructie kruispunt Regattaweg/Damsterdiep

3

toeneemt. Bovendien is het mogelijk een voor voetgangers en fietsers betere verkeerssituatie te realiseren door geringe wijzigingen in het ontwerp en in de verkeersregeling door te voeren.

Het is mede dankzij de significante verbetering in de cyclustijd mogelijk om verbeteringen in het ontwerp door te voeren die specifiek ingaan op de klachten die over het kruispunt bekend zijn. De grootste verbeteringen zijn:

1. De opstelstroken voor het verkeer vanuit de Pop Dijkemaweg worden samengevoegd, ten behoeve van de fietsers. Daardoor ontstaat er ruimte voor een vrijliggende opstelstrook voor de fietsers. Voor fietsers wordt een "alles groen regeling" geïntroduceerd, dat een enorme kwaliteitslag betekent.
2. Er worden middengeleiders toegevoegd, waardoor de oversteekbaarheid voor voetgangers toeneemt.
3. Voor voetgangers wordt de groentijd verlengd.
4. De brug op de Regattaweg wordt verboden voor vrachtverkeer; het bedrijventerrein is goed ontsloten via de Koningsweg.

Het gewenste resultaat is een integraal ontwerp dat aansluit op de in de motie van november 2007 genoemde aspecten: een goede en veilige verkeersafwikkeling op het kruispunt Regattaweg/Pop Dijkemaweg, waarbij met name aandacht wordt besteed aan de veiligheid van de voetganger, de circulatie van het verkeer via de Koningsweg en de rol van de Klapbrug en de visie voor de toekomst van de Pop Dijkemaweg.

Gewenste situatie

Blokkades: mogelijke obstakels die het gewenste resultaat in de weg staan.

Raadsvoorstel - Reconstructie kruispunt Regattaweg/Damsterdiep

4

Er zijn geen blokkades, maar in de directe omgeving van het kruispunt zijn diverse andere ontwikkelingen gaande:

- a. Oostersluis
- b. Waterknoop
- c. Ontwikkeling woningbouw Regattaweg
- d. Ontwikkeling hoek Regattaweg/Rijksweg
- e. Ontwikkeling Albert Heijn, De Schakel .

Hoewel de ontwikkelingen op eerste zicht los staan van elkaar, is het kruispunt Rijksweg/Pop Dijkemaweg hierin de gemeenschappelijke deler.

Ad a. Het project Oostersluis behelst de realisatie van woningen tussen de Pop Dijkemaweg en Oostersluis voor het deel tussen de Stadsweg en de Rijksweg. Binnen dit project wordt de huidige functie van de Pop Dijkemaweg en de consequenties daarvan op de voorgenomen woningbouw op effecten onderzocht. Het is nu een gebiedsontsluitingsweg (50 km/uur). Kan dat zo blijven of is een erftoegangsfunctie beter (30 km/uur). Zijn alternatieven mogelijk en/of is een alternatieve ontsluiting nodig e.d. Uw raad wordt hierover binnen de bij dat project behorend proces geïnformeerd. Er is voor gekozen de verschijningsvorm van onderhavig kruispunt niet af te laten hangen van een mogelijke gewijzigde functie naar erftoegangsweg van de Pop Dijkemaweg. Het is weliswaar mogelijk de aansluiting van de Pop Dijkemaweg als uitritconstructie uit te voeren, maar dat is een sterk geforceerde oplossing. Verkeerstechnisch roept dat, zeker bij uitgeschakelde VRI, meer vragen op dan dat het antwoorden geeft. Daarom wordt gekozen voor een oplossing waarbij alle aansluitende wegen a-niveau op elkaar aansluiten.

Ad b. Waterknoop. De komst van de Abel Tasmantoren vormde enkele jaren geleden aanleiding voor specifiek verkeersonderzoek naar de capaciteit van de kruising Rijksweg/Pop Dijkemaweg. Destijds is vastgesteld dat de huidige capaciteit van het kruispunt meer dan toereikend is om aan de vraag van het extra verkeer als gevolg van de Abel Tasmantoren en autonome groei te voldoen. Ook is er in het kader van dit project destijds onderzoek naar de verkeersveiligheid geweest. Uit dat onderzoek bleek dat het kruispunt op basis van geregistreerde ongevalgegevens ook in het verleden niet als onveilig te boek stond.

Ad c. Er wordt nagedacht over een kleinschalig woningbouwproject tussen het Damsterdiep en de Abel Tasmantoren. De hoeveelheid verkeer die hieruit volgt, heeft geen enkele consequentie voor de afwikkeling van het verkeer op de kruising of de verkeersveiligheid. Als vuistregel geldt dat er zo'n 2,5 autobeweging per dag per woning is, waarvan 10% tijdens de spitsuren.

Ad d. De panden op de hoek Regattaweg/Rijksweg zijn al jaren onderwerp van discussie. Diverse keren zijn bouwplannen ingediend die tot nu toe alle zijn afgewezen. Het blijft ook van ons college een stille wens dat het aanzicht van het kruispunt op dit onderdeel wordt verbeterd.

Ad e. Er wordt samengewerkt met de bewonersorganisatie, Albert Heijn, Wijkcentrum De Schakel, Speel-o-theek 't Achterdeurtje en Sportvereniging DIO aan de oplossing

9

Raadsvoorstel - Reconstructie kruispunt Regattaweg/Damsterdiep

5

van knelpunten in de omgeving van Albert Heijn, De Schakel en de school. De huidige aansluiting van de Leeuwenburgstraat/Rijksweg wordt als onprettig en onlogisch ervaren; Albert Heijn heeft tekort aan parkeerplaatsen; De Schakel is verouderd. Er vindt momenteel een globale verkenning plaats die de (on)mogelijkheden in kaart dient te brengen, rekening houdend met de op stapel staande ontwikkelingen zoals genoemd onder ad a t/m ad d.

Tijd: van beantwoording motie tot uitvoering.

De ingreep is relatief eenvoudig en kan binnen 6 maanden na vaststelling worden uitgevoerd.

Financiën.

De kosten voor de reconstructie van het kruispunt zijn geraamd op € 200.000,-- exclusief BTW en kunnen ten laste van de stelpost Verkeersmaatregelen 2009 worden gebracht die daartoe ruimte biedt. Voor het project krijgen wij subsidie van € 84.000,-- gekregen vanuit de BDU-2009.

Begrotingswijziging 2009							
Betrokken dienst(en)	RO/EZ						
Naam voorstel	Reconstructie kruispunt Regattaweg/Damsterdiep						
Incidenteel / Structureel	Incidenteel						
Soort wijziging	Investering						
Tijdsplanning krediet	2009 - 2010						
Pr.gr.	Financiële begrotingswijziging	Lasten	Baten	Saldo	Toevoeging reserve	Onttrekking reserve	Saldo
7.05	Verkeer en Vervoer	200.000	84.000	116.000-			116.000-
	Totalen begrotingswijziging	200.000	84.000	116.000-	-	-	116.000-

Participatieparagraaf.

Het ontwerp is besproken met de bewonersorganisatie en is tijdens een wijkmanifestatie op 5 september aan de buurt gepresenteerd. In het algemeen is het ontwerp goed ontvangen. Om het ontwerp (nog) beter aan te sluiten bij de wensen van de bewoners is het op enkele aspecten aangepast. Ook de vereniging bedrijven Noord-Oost heeft ingestemd met het voorstel.

Het plan.

In overleg met de eigenaar van het café op de hoek Rijksweg/Regattaweg, wordt de erfgrans aan de Regattaweg als hard punt gezien. Vanwege de benodigde ruimte voor een opstelstrook voor fietsers en auto's betekent dat de Regattaweg aan westelijke zijde over een lengte van ongeveer 10 à 15 meter wordt verbreed. Daardoor moet het VRI-portaal iets worden verzet. Er is door de eigenaar gevraagd om de markiezen van het café (zijn van kunststof en permanent aanwezig) tegen aanrijden te beschermen. Voorgesteld wordt aan dit verzoek tegemoet te komen. In overleg met de eigenaar betekent dit het aanbrenge van een nieuw trottoir, uitgaande van de bestaande breedte, of het bestaande materiaal iets ophogen (ongeveer 5 à 8 cm) en een kantopsluiting toepassen.

Er wordt een nieuw trottoir aangebracht vanaf het kruispunt naar de bushalte, hierbij de bestaande inrit naar het café in acht genomen, evenals een lantaarnpaal die nu

Raadsvoorstel - Reconstructie kruispunt Regattaweg/Damsterdiep

6

ogenschijnlijk in de weg staat. De bushalte zelf moet verhoogd worden uitgevoerd zodat deze rolstoeltoegankelijk is (WMO).

De weg vanaf de brug Regattaweg naar de bushalte toe wordt nu op een rare en lelijke manier aangesloten op het groen. Het voorstel is hier met een nieuw tegelplateau een haakse afsluiting te realiseren en het plateau van (nieuwe) fietsenrekken te voorzien.

Een laatste wijziging is het aanbrengen van een fietsstrook op de Pop Dijkemaweg aan de oostelijke zijde.

Ten opzichte van de huidige kruispuntoplossing biedt het gewijzigde ontwerp vele voordelen:

- de cyclustijd van de VRI neemt af van 90 naar 58 seconden;
- de oversteekbaarheid neemt enorm toe voor voetgangers in verband met de aanleg van tussen eilanden tussen fietspad en rijbaan (een algemeen breed gedragen klacht op de wijkmanifestatie);
- de brug op de Regattaweg wordt verboden voor vrachtverkeer en daarmee veiliger;
- het ontwerp sluit aan bij de wensen van de bewoners(organisatie).

Besluit.

Gelet op het vorenstaande en onder overlegging van de bijbehorende stukken stellen wij u derhalve voor te besluiten:

- I. de nota "Reconstructie kruispunt Regattaweg/Damsterdiep" vast te stellen;
- II. een krediet van € 200.000,-- beschikbaar te stellen;
- III. het krediet te dekken uit:
  - a) € 84.000,-- uit BDU 2009;
  - b) € 116.000,-- zijnde een structurele kapitaallast van € 9.377,-- ten laste van structureel nieuw beleid Verkeersmaatregelen 2009;
- IV. de gemeentebegroting 2009 dienovereenkomstig te wijzigen.

Burgemeester en wethouders
van Groningen,

de burgemeester,

de secretaris,

Jacq. Wallage.

H.P. Bakker.

Raadsvoorstel - Doelsoorten stedelijk gebied

RAADSVOORSTEL:

2008-2009

Ons kenmerk: RO 09.1908524

Registratienummer : GR 09.

Ingekomen op :

Onderwerp: Doelsoorten stedelijk gebied

Groningen,

Aan de raad,

In de afgelopen jaren is het doelsoortenbeleid ontwikkeld als een kwalitatief instrument in het ecologiebeleid. De uitgangspunten van het beleid zijn vastgelegd in de Doelsoortennota Zuid in 2005. Doelsoorten zijn plant- of diersoorten met een sleutelpositie in de biotoop waarin ze voorkomen; het duidt op de aanwezigheid van een groter specifiek samenhangend ecosysteem of de aanwezigheid van specifieke omstandigheden in een bepaald gebied. Behalve de doelsoort is er dan ook vaak sprake van de aanwezigheid van andere soorten, die in de gegeven omstandigheden in dezelfde biotoop thuishoren; dat zijn de begeleidende soorten. De aanwezigheid van een doelsoort en één of meer van de begeleidende soorten kan daarom worden beschouwd als een maatstaf voor de kwaliteit van het ecologisch functioneren van het gebied.

In de praktijk wordt de aanwezigheid van de gewenste soorten door middel van inrichting en beheer van ecologische gebieden nagestreefd en bevorderd. Dit gebeurt door het creëren van de juiste levensomstandigheden bij de (her)inrichting van een gebied en de handhaving daarvan met behulp van ecologisch beheer, dat is afgestemd op de bodem en waterhuishouding in een gebied. Deze aanpak wordt uitgewerkt en vastgelegd in een beheerplan of in een projectplan, als het om een nieuwe situatie gaat.

De uitwerking van het doelsoortenbeleid is voor de verschillende stadsdelen vastgelegd in de deelnota's Zuid, West en Noord en het groenstructuurplan voor Meerstad. Tezamen geven deze de uitgangspunten en richtlijnen voor de inrichting en het ecologisch beheer van het ecologisch groen in de Stedelijk Ecologische Structuur (SES) voor het grootste deel van de gemeente.

Door middel van monitoring wordt in de komende periode nagegaan of de gewenste doelsoorten ook daadwerkelijk aanwezig zijn in de ecologisch beheerde gebieden. In 2008 is een grootschalig onderzoek opgestart waarmee in een periode van vijf jaar de Stedelijk Ecologische Structuur in de gehele gemeente wordt geïnventariseerd of de gewenste doelsoorten en begeleidende soorten aanwezig zijn. De resultaten van deze monitoring kunnen vervolgens aanleiding zijn voor het aanpassen van de beheerplannen, wanneer de gewenste resultaten uitblijven.

Raadsvoorstel - Doelsoorten stedelijk gebied

2

Tot nu toe was er geen handreiking voor de doelsoorten in het (oudere) stedelijke gebied. In ecologisch opzicht is dit een complex gebied met veel stenen substraat (verharding en gebouwen) en verspreid liggende groene elementen. De invloed van de mens op de stedelijke ecologie is hier zeer groot. Het groen is divers van karakter en meestal cultureel aangeplant en traditioneel beheerd. Bovendien wijkt het stadsmilieu door het verschil in temperatuursverloop, veranderde bodemsamenstelling, gestoorde waterhuishouding en andere factoren duidelijk af van het oorspronkelijke landschap. Er zijn weinig onderlinge verbindingen tussen het groen; soms vervullen de straatbomen die functie. Eigenlijk gaat het in het binnenstedelijk gebied om een zeer gevarieerde verzameling van incomplete, vaak ook geïsoleerde biotopen, die sterk onder invloed van de stedelijke dynamiek staan.

Met de bijgevoegde nota's wordt het doelsoortenbeleid gecompleteerd. De deelnota voor het centrumgebied (rapportnr. 2009-028) sluit qua opzet en systematiek aan bij de bestaande doelsoortennota's en beschrijft het tot nu toe ontbrekende deel van de SES rond de binnenstad.

Er wordt een algemene beschrijving van het deelgebied vanuit de ecologische optiek gegeven, waarna per SES-deelgebied (kerngebieden en verbindingzones) wordt ingegaan op de specifieke kenmerken en de kansen voor een verdere uitwerking in beheer of inrichting.

Voor deelnota over het stedelijk gebied (rapportnr. 2009-038) is een andere invalshoek gekozen. Deze rapportage heeft betrekking op het totale gebied binnen de bebouwde kom van de stad, ook buiten de SES. De nota is aanvullend op de bestaande deelnota's van het doelsoortenbeleid en alleen van toepassing op het stenige milieu (muren, gebouwen en daken). In verband met de onder meer in de Structuurvisie "Stad op Scherp" voorziene intensivering van het stedelijk gebied was er behoefte aan een referentiekader en richtlijnen, die gebruikt kunnen worden bij een ecologische inpassing van projecten in het kader van nieuwbouw, renovatie en wijkvernieuwing. Als compensatie voor de intensivering wordt in veel gevallen een pakket ecologische maatregelen gevraagd, naast de verplichte compensatie van eventueel verloren oppervlakte aan groenstructuur. De keuze van doelsoorten voor deze situaties geeft richting aan de aan te brengen voorzieningen, zodat vooraf met ontwerpers afgestemd kan worden, welke in een specifieke situatie toegepast kunnen worden.

Daarnaast kan het uiteraard mogelijk zijn, dat er in het kader van de compensatieverplichting in het kader van de Flora- en Faunawet maatregelen moeten worden getroffen. Deze worden echter niet door de gemeente, maar vanwege het Rijk bepaald.

Een kenmerk van de ecologie in het bebouwde stedelijk gebied is, dat er diverse soorten voorkomen die oorspronkelijk in rotsachtige biotopen huisden, zoals diverse varensoorten en muurvegetaties, de gierzwaluw, de huismus en diverse vleermuissoorten. Deze soorten verkeren in een kwetsbare positie, omdat ze zijn aangewezen op de vervangende rotsformaties in de vorm van de gebouwen in de stad. Wanneer de bouwwijze, materiaalgebruik of het gebruik van gebouwen verandert, kan dat voor de natuurlijke gebruikers dramatische gevolgen hebben. Bekende voorbeelden zijn het gebruik van beton en portlandcement in de bouw, waardoor muurvegetaties zich niet meer kunnen vestigen. De isolatie van daken, beter passende dakpannen en meer platte daken heeft geleid tot afnemende populaties gierzwaluwen in de stad. Vleermuizen maken vaak ongemerkt gebruik van gebouwen; bij afbraak of verbouwing (spouwmuurisolatie!) is de controle op hun aanwezigheid dan ook een absolute voorwaarde.

Raadsvoorstel - Doelsoorten stedelijk gebied

3

In de binnenstedelijke groengebieden komen vooral de robuuste soorten voor, die een hogere tolerantiedrempel hebben tegen verstoring en extreme omstandigheden. Daarom gaat het vaak om de meer algemene soorten, die zich goed kunnen aanpassen aan een leven in de directe nabijheid van de mens. Deze soorten verdragen de belasting van de stedelijke dynamiek en de regelmatige verstoring, omdat er een voordeel tegenover staat, bijvoorbeeld in de vorm van een overvloed aan voedsel of bescherming door de afwezigheid van roofdieren. De huismus had op deze manier tot in de twintigste eeuw voordeel bij de menselijke nabijheid. Toen de paarden en de graanhandel uit de stad vertrokken, verminderde ook de populatie stadsmussen, en toen de dakpannen zodanig geperfectioneerd werden, dat er niet meer onder genesteld kon worden, werd de mus een bedreigde soort. In de afgelopen decennia heeft de aalscholver de vijvers in de stad geleidelijk bevolkt. De vogel werd tot vijftig jaar geleden intensief bejaagd en was bijna uitgestorven. In het stedelijk gebied is de laatste tijd door het toenemende gebruik van gescheiden riolering de waterkwaliteit aanzienlijk toegenomen. De riolering stort veel minder over en er vindt een groeiende aanvoer van schoon regenwater plaats. Veel watergebieden worden bovendien van natuurlijke oevers voorzien; ook de reigers profiteren van deze nieuwe omstandigheden. Mede dankzij de zachte winters zijn de aantallen van deze vogels de laatste jaren sterk toegenomen.

De mens heeft ook rechtstreeks invloed op de stedelijke ecologie. Huisdieren spelen een rol in de directe omgeving van de woningen. Katten hebben een grote invloed op de vogelstand en die van de kleine zoogdieren, terwijl honden vooral verstorend zijn, ook door middel van de ontlasting die de bodemsamenstelling in het groen beïnvloedt. Ontsnapte huisdieren kunnen aanzienlijke schade aanrichten in een natuurlijke leefomgeving, hoewel ze zich soms ook min of meer kunnen aanpassen. Roodwangschildpadden overleven de huidige winters meestal, hoewel ze zich niet in het gematigde klimaat kunnen voortplanten. De ganzen, die in het verleden in de parken zijn uitgezet, geven op sommige plaatsen zodanige problemen door een enthousiaste populatiegroei, dat er beheermaatregelen getroffen moeten worden. De stadsduif is als nazaat van de gedomesticeerde duiven gewend aan de mens en heeft een leefpatroon, dat het dier vrijwel geheel afhankelijk maakt van voedsel, dat in de stad beschikbaar is.

De omvang van de stadsduivenpopulatie is daarom een potentieel probleem; het aantal dieren wordt vrijwel uitsluitend door het voedselaanbod bepaald. Elke extra voedselbron leidt tot overlast, omdat natuurlijke vijanden vrijwel ontbreken. In verband daarmee geldt voor de stadsduiven een specifiek voederverbod. Ook voor andere, aan de mens aangepaste soorten geldt dat een onevenwichtig voedselaanbod ertoe kan leiden dat de soort zich tot een overlastsoort ontwikkelt. Voor dieren als muizen en ratten is dat een bekend fenomeen; ook reigers, kraaien en meeuwen hebben elders in steden tot overlastproblemen geleid.

Bij de keuze van de doelsoorten is een aantal criteria gevolgd, die is vastgelegd in de beleidsnota uit 2005. De belangrijkste daarvan zijn:

- een doelsoort stelt hoge ecologische eisen aan de omgeving;
- een doelsoort is aansprekend voor het publiek;
- een doelsoort is bij voorkeur ook provinciaal of landelijk een doelsoort;
- een doelsoort is door middel van onderzoek te monitoren.

Raadsvoorstel - Doelsoorten stedelijk gebied

4

De derde overweging leidt bijvoorbeeld tot de consequentie, dat de steenmarter die in het kader van de Flora- en Faunawetgeving zwaar beschermd is, ook als doelsoort wordt aangemerkt. Gezien de verspreiding van de soort in de afgelopen jaren en de overlast, die hierdoor regelmatig wordt ondervonden, is dit geen vanzelfsprekende keuze. Met het oog op de vorenstaande overwegingen en met het oog op het specifieke karakter van het centrumgebied van de stad komen we tot het volgende voorstel voor de doelsoorten binnen de SES in dit gebied:

Soortgroep	Water	(Kruidenrijk) grasland	Parken en struwelen
Vogels	Fuut Waterhoen		Ransuil
Zoogdieren	Watervleermuis Meervleermuis		Steenmarter Ruige dwergvleermuis Rosse vleermuis Gewone grootoorvleermuis
Vlinders		Hooibeestje Landkaartje Gehakkelde aurelia	
Libellen	Blauwe glazenmaker Gewone pantserjuffer Variabele waterjuffer Vuurjuffer		
Planten	Gewone dotterbloem Zwanenbloem	Pinksterbloem Kamgras Knoopkruid Adderwortel Echte koekoeksbloem Ruig klokje	Wilde kamperfoelie Daslook Holwortel Vingerhelmbloem Winterakoniet
Vissen	Driedoornige stekelbaars Ruisvoorn Snoek		
Amfibieën	Kleine watersalamander		

Raadsvoorstel - Doelsoorten stedelijk gebied

5

Voor het totale stedelijke gebied (voor zover het de stenige biotopen betreft) kiezen wij voor de volgende doelsoorten:

	Muren/kaden	Daken	Gebouwen
Vogels		Visdief Scholekster Huismus	Zwarte roodstaart Slechtvalk Gierzwaluw
Zoogdieren			Steenmarter Gewone dwergvleermuis Ruige dwergvleermuis Gewone grootoorvleermuis Watervleermuis Meervleermuis
Planten	Steenbreekvaren Gele helmbloem Tripmadam Muurleeuwenbek Muurvaren Tongvaren		Klimop Vuurdoorn Kamperfoelie

Wij stellen u voor de bijgevoegde rapportages in het kader van het doelsoortenbeleid vast te stellen als uitgangspunt voor de verdere uitwerking van het ecologisch beheer en als richtlijn bij de ecologische toetsing van het gemeentelijk beleid voor het stedelijk gebied.

Burgemeester en wethouders
van Groningen,

de burgemeester,

de secretaris,

Jacq. Wallage.

H.P. Bakker.